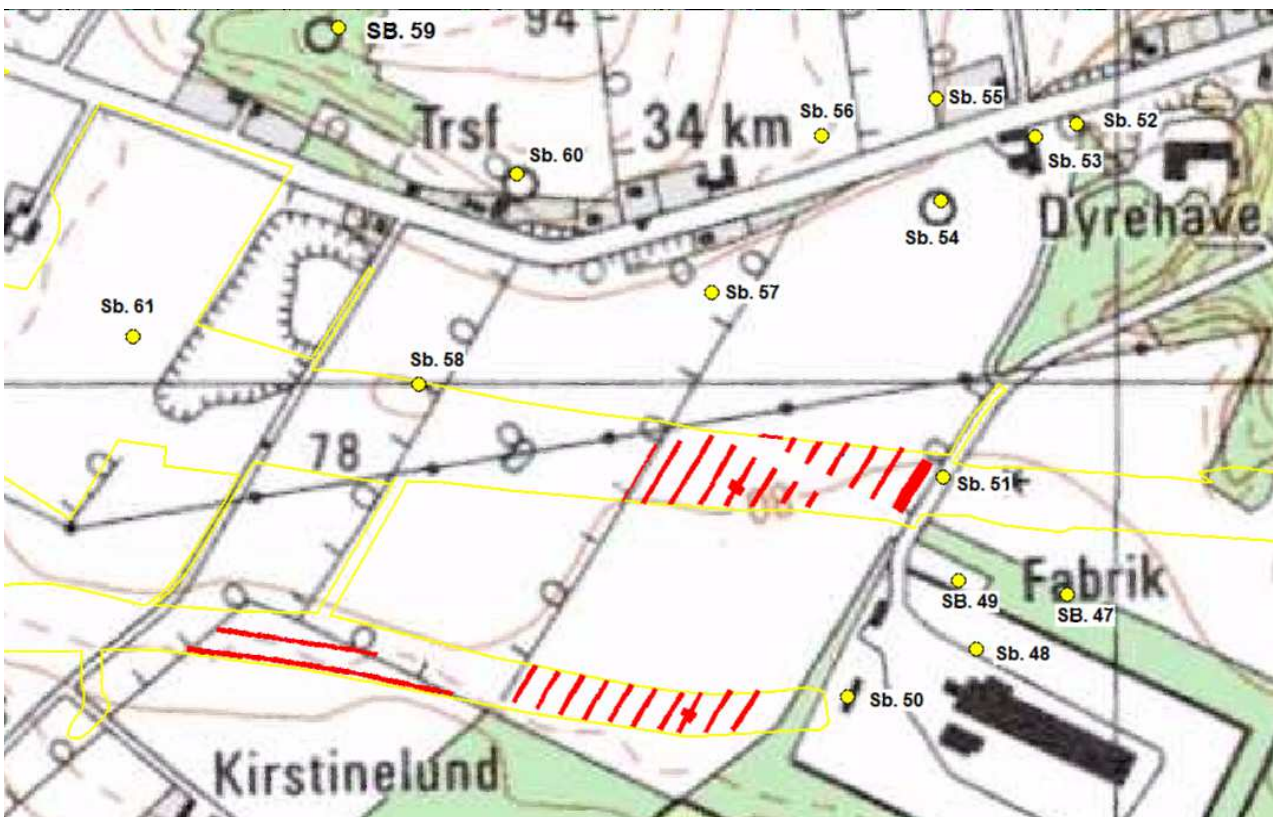

Staderapport for forundersøgelse ved Purhus – 7. etape på motorvejen Hårup – Låsby

Journalnummer: SIM 5/2010
Sted: Motorvej Hårup-Låsby
Deletape Purhus b
Stednummer: 160105-270
KUAS j.nr.: 2010-7.24.02/SIM-0007

Matr. nr.: 10e, 60ar
Ejerlav: Linå By
Sogn: Linå
Herred: Gjern
Gl. Amt: Skanderborg

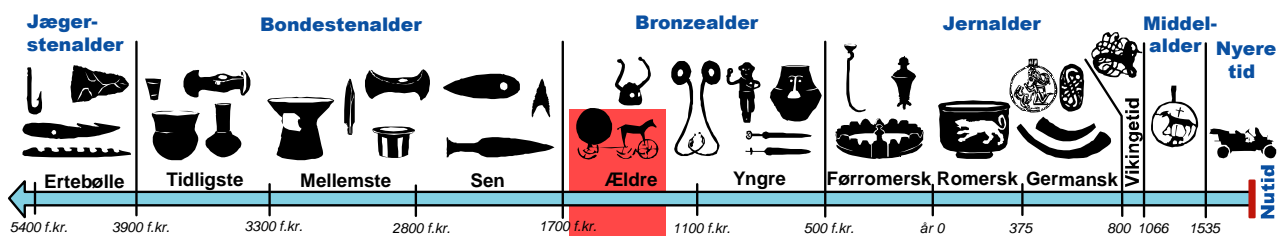

På ovenstående kort er søgegrøfterne fra forundersøgelsen fremhævet med rødt (baggrundskort: KMS' 4cm kort)

Resume: Silkeborg Kulturhistoriske Museum udførte i perioden 24. oktober til 7. november 2012 en arkæologisk forundersøgelse af et samlet set ca. 29.961 m² stort areal beliggende vest for Linå. Ved undersøgelsen fremkom sporene af to langhuse som formentlig daterer sig til ældre bronzealder. Da sporene fremkom på et begrænset område, blev disse undersøgt i forbindelse med forundersøgelsen. Ud over disse anlæg fremkom på det øvrige areal kun enkelte spredte anlægsspor og af en så diffus karakter at en regulær udgravning ikke er nødvendig. Hele det forundersøgte areal kan derfor frigives uden yderligere arkæologisk arbejde.

Indhold

Indledning.....	3
Undersøgelsens resultater	3
Topografi	4
Fortidsmindelandskabet.....	4
Udgravningsdata.....	5
Metode	5
Fremtidigt arbejde.....	5

Tidslinje med de identificerede perioder. Ældre bronzealder fremhævet med rødt.

Indledning

Sagen er opstået i forbindelse med Anlæggelse af motorvejen mellem Hårup og Låsby, som her løber igennem et kuperet terræn med mange plane flader, som er ganske oplagt til bebyggelse i mange af forhistoriens perioder.

Udgifterne til disse undersøgelser påhviler ifølge museumsloven § 26 stk. 2 og § 27 stk. 4 bygherre, der i dette tilfælde er Vejdirektoratet; Thomas Helsteds Vej 11, 8660 Skanderborg Att. Kirsten Friis-Christensen. Al korrespondance med bygherre er ført mellem museumsinspektør Peter Mohr Christensen, Silkeborg Kulturhistoriske Museum og Kirsten Friis-Christensen.

Undersøgelsens resultater

Forundersøgelsen blev påbegyndt 24. oktober og afsluttet 7. november 2012. På et begrænset område vestligt fremkom spor efter to langhuse samt en mulig, mindre huskonstruktion. Hertil fremkom et antal fyldskifter og kogestensgruber. På grund af disse fortidsminders begrænsede omfang besluttedes det at undersøge dette område i forbindelse med forundersøgelsen og der blev åbnet et ca. 1700 m² stort felt hvorved der i feltet fremkom en koncentration af stolpehuller. Et supplerende felt på ca. 220 m² blev herefter åbnet for at afgøre, om denne koncentration fortsatte vest for et eksisterende, levende hegn. (Fig. 1)

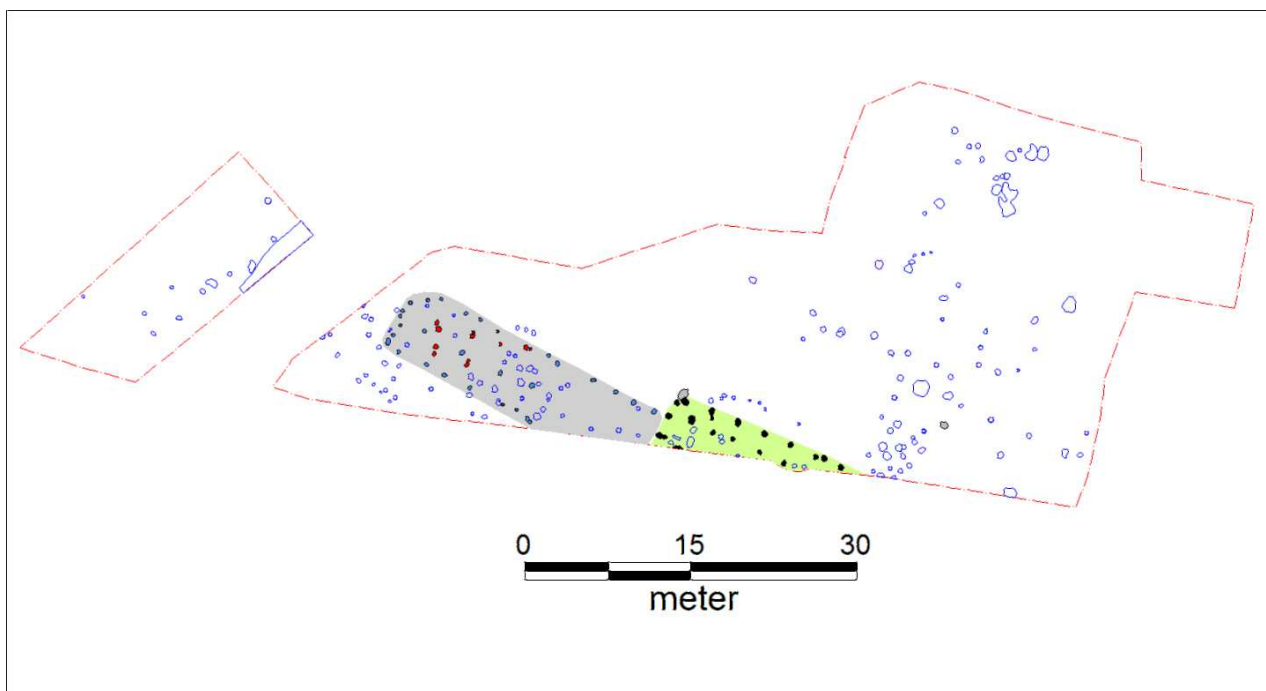

Fig. 1. De to felter.

Vestligst i feltet blev en konstruktion, Hus 1, udskilt. Der var tale om et ca. 25 meter langt og ca. 6 meter bredt nordvest-sydøst orienteret langhus af midtsulekonstruktion, dvs. med en række tagbærende stolper i midt i husets længdeakse. Der kunne erkendes spor af fire tagbærende stolper og 25 vægstolper. Huset dateres formentlig til ældre bronzealder. (Fig. 2)

Umiddelbart øst herfor fremkom sporene af konstruktion Hus 2. Der var tale om et nordvest-sydøst orienteret langhus med vægstolper samt parvise, tagbærende stolpehuller (tre-skibet konstruktion). Hverken den fulde længde eller bredde kunne erkendes, da sporene lå umiddelbart op til ekspropriationsgrænsen. Huset skal formentlig dateres til bronzealder. (Fig. 2)

Desuden fremkom sporene af en mulig konstruktion Hus 3, som har bestået af i hvert fald to, men måske op til fire sæt tagbærende stolper. I givet fald har der været tale om en ca. 10 meter lang og ca. 5 meter bred, øst-vest orienteret bygning. (Fig. 2)

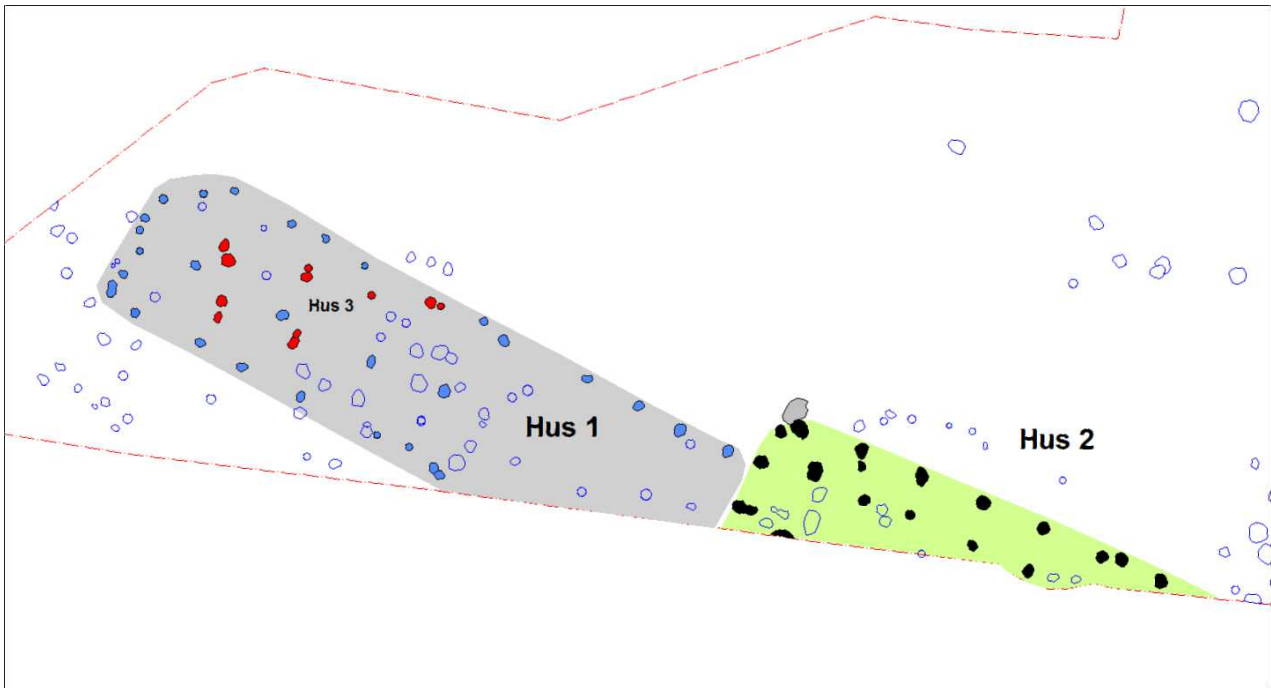

Fig. 2. De tre konstruktioner. Hus 1 markeret med blå stolpehuller og grå skygge. Hus 2 markeret med sorte stolpehuller og grøn skygge. Hus 3 markeret med røde stolpehuller.

I øvrigt fremkom der fem kogestensgruber, samt et antal stolpehuller og fyldskifter som ikke med sikkerhed syntes at udgøre konstruktioner. Det supplerende felt mod vest indeholdt kun få og diffuse fyldskifter samt rester af et nyere vejforløb.

Ud over disse anlæg fremkom på det øvrige areal kun enkelte anlægsspor, som var temmelig spredte og de blev skønnet af en så diffus karakter, at en regulær udgravning ikke er nødvendig. Østligst blev et ca. 10 meter bredt og ca. 50 meter langt felt undersøgt, idet der her er registreret en gravhøj. Undersøgelsen viste, at der ikke er bevaret spor efter denne.

Hele det forundersøgte areal kan derfor frigives uden yderligere arkæologisk arbejde.

Topografi

Det forundersøgte areal er beliggende i Linå Sogn, Gjern Herred, Gl. Skanderborg Amt og består af dele af matriklerne 10e og 60ar, Linå By Ejerlav. Matrikel 10e er en større ret jævn flade. Matrikel 60ar ligger umiddelbart sydvest herfor og er noget højere beliggende, jævnt nordligt skrånende flade. Undergrunden består i begge tilfælde af ret homogent lyst brunligt til brunt sand og iagttagelsesforholdene må generelt betegnes som gode.

Fortidsmindelandskabet

I tilknytning til det forundersøgte areal er der registreret en enkelt gravhøj, nemlig Sb.nr.51. (Se forsideillustration) I forbindelse med forundersøgelsen blev der ikke fundet spor efter denne. Umiddelbart sydøst herfor er gravhøjene sb. 47-50 registreret, hvor virksomheden Expan A/S nu ligger. Disse er alle registrerede som uspecificerede rundhøje og eksisterer ikke længere. Nord for

det forundersøgte areal er der ligeledes registreret en del gravhøje, nemlig sb. 52-61, hvoraf sb. 54, 59 og 60 er fredede.

Udgravningsdata

Sagen er journaliseret på Silkeborg Museum som SIM 5/2010. Sagsansvarlige for bygherre er Kirsten Friis Christensen. Ansvarshavende på museet er Peter Mohr Christensen, som har stået for den indledende korrespondance.

Undersøgelsen blev påbegyndt den 24. oktober 2012 og afsluttet 7. november 2012.

Den daglige ledelse er foretaget af arkæolog Esben Klinker Hansen, assisteret af arkæolog Jette Dau Lütje.

Udgravningens resultater er registreret løbende, og foreligger efter endt beretningsarbejde til fremvisning på museet ved anmodning. Materialet består af digitale feltplaner med notater, fysiske snittegninger på folie, samt digitale fotos.

Naturvidenskabelige rapporter og listemateriale eksporterede fra M.U.D. (Museernes Udgravnings Data), foreligger desuden i sagsmappen, og / eller i den digitale sagsmappe.

Metode

Entreprenørarbejdet er foretaget af Leo Rask Andersen, Sorring, med gravemaskine, påmonteret tiltbar rabatskovl. Overjord (dyrkningsjord) og råjord, samt overjordsblandet råjord, er holdt separat, således at de to fraktioner i store træk har kunnet genplaceres i korrekt orden, efter vi har gjort vores iagttagelser. Dette skulle sikre en optimal dyrkbarhed, når vi ser bort fra den rent strukturelle skade en 4 meter bred rende i 25-50 centimeters dybde repræsenterer, selvom vi har søgt at komprimere bedst muligt.

Der er anlagt 26 søgegrøfter, hovedsagligt af fire meters bredde med ca. 20 meters mellemrum. To steder blev der af hensyn til afstanden til hegn, højspændningsmaster og vejtraceets udformning anlagt søgegrøfter i to meters bredde. Enkelte steder besluttedes det at anlægge øst-vest orienterede søgegrøfter på grund af traceets udformning. Østligst afrømmedes et ca. 10 bred og ca. 50 meter langt felt, idet der her er registreret en gravhøj (Sb. 51) på Kulturstyrelsens database Fund og Fortidsminder.

Anlægsspor og forstyrrelser er indmålt med differentiell GPS, og dette materiale ligger til grund for de her viste oversigtskort.

Fremtidigt arbejde

Med indeværende rapport anses feltarbejdet for afsluttet, og bygherre kan nu foretage det nødvendige jordarbejde uden indvending fra museets side.